16/09/2020

Ο Σπ. Μαρινάτος ανακαλύπτει τον προϊστορικό οικισμό στο Ακρωτήρι

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

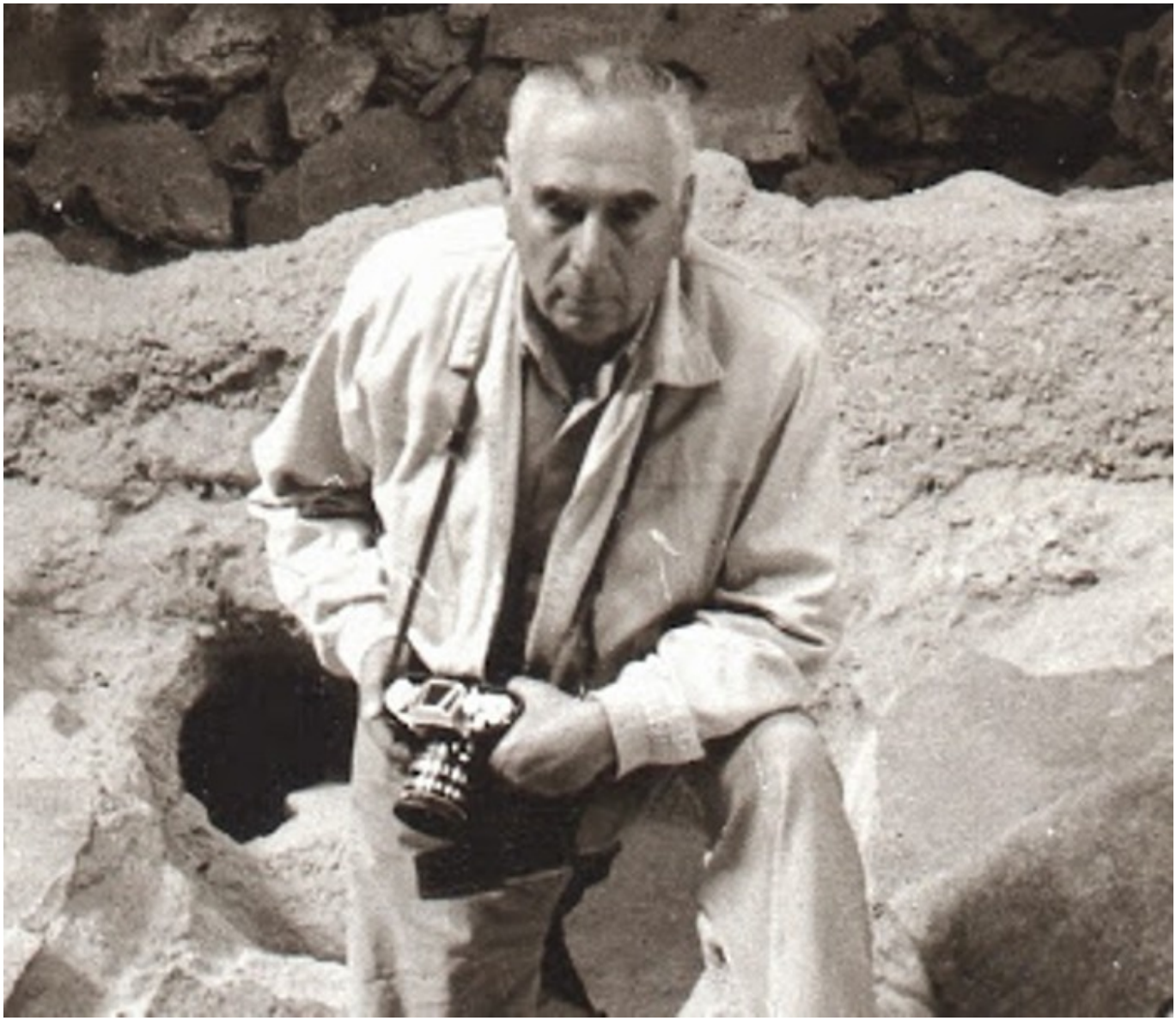

Στις 16 Σεπτεμβρίου 1967, ο αρχαιολόγος Σπύρος Μαρινάτος ανακοίνωνε την ανακάλυψη του σημαντικού προϊστορικού οικισμού στο Ακρωτήρι της Σαντορίνης, που βρίσκεται στο νοτιοδυτικό άκρο του νησιού, 15 χιλιόμετρα από τα Φηρά.

"...Απεδείχθη ότι ευρισκόμεθα ενώπιον μεγάλου συγκροτήματος το οποίον περισσότερον φαίνεται να είναι ανάκτορον. (...) Τα δωμάτια είναι πλήρη παντός είδους αρχαιοτήτων. Αφθονωτάτη είναι η ζωγραφική κεραμική. (...) Ευρέθησαν σαφή ίχνη μεγάλου σεισμού, ο οποίος κατέρριψε τα οικοδομήματα προτού αρχίση η

βροχή της κισήρεως και της τέφρας…”.

Ο Σ. Μαρινάτος γεννήθηκε στο Ληξούρι της Κεφαλλονιάς στις 4 Νοεμβρίου του 1901 και πέθανε στον χώρο του ανασκαφών του προϊστορικού οικισμού του Ακρωτηρίου της Σαντορίνης την 1 Οκτωβρίου του 1974. Σπούδασε αρχαιολογία στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, από όπου αποφοίτησε το 1921. Το 1925 διορίστηκε Έφορος Αρχαιοτήτων Κρήτης. Κατά την περίοδο 1927-1929 έφυγε για μετεκπαίδευση στη Γερμανία.

Την περίοδο 1937-1939 ήταν διευθυντής Αρχαιοτήτων και Ιστορικών Μνημείων του Υπουργείου Παιδείας. Το 1939 εκλέχθηκε τακτικός καθηγητής της Αρχαιολογίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Το 1955 εκλέχθηκε τακτικό μέλος της Ακαδημίας Αθηνών. Την περίοδο 1955-1958 διετέλεσε για δεύτερη φορά διευθυντής Αρχαιοτήτων και Ιστορικών Μνημείων του Υπουργείου Παιδείας. Το 1958 εκλέχθηκε πρύτανης του Πανεπιστημίου Αθηνών. Το 1967 ανέλαβε τη Γενική Επιθεώρηση Αρχαιοτήτων.

Κατά την περίοδο 1967-1974 πραγματοποίησε ανασκαφές στο Ακρωτήρι της Σαντορίνης. Το Σεπτέμβριο του 1967, στην αίθουσα διαλέξεων της ΕΣΗΕΑ, ο Σπ. Μαρινάτος έκανε μία ιστορική ανακοίνωση για το ανασκαφικό του έργο στη νήσο Θήρα:

“…Απεδείχθη ότι ευρισκόμεθα ενώπιον μεγάλου συγκροτήματος το οποίον περισσότερον φαίνεται να είναι ανάκτορον. (…) Τα δωμάτια είναι πλήρη παντός είδους αρχαιοτήτων. Αφθονωτάτη είναι η ζωγραφική κεραμική. (…) Ευρέθησαν σαφή ίχνη μεγάλου σεισμού, ο οποίος κατέρριψε τα οικοδομήματα προτού αρχίση η βροχή της κισήρεως και της τέφρας…”.

Σύμφωνα με τον καθηγητή, τα ευρήματα (ανάκτορο μινωικής εποχής) επιβεβαιώνουν τη θεωρία του ότι ο μινωικός πολιτισμός καταστράφηκε το 1500 π.Χ., από γιγαντιαία έκρηξη του ηφαιστείου της Θήρας. Ο Σπ. Μαρινάτος οραματιζόταν να δημιουργήσει “ένα πρωτότυπον μουσείον-ανασκαφή όπου ο επισκέπτης θα βλέπη μίαν προϊστορικήν Πομπηίαν, όπως ήτο κατά την στιγμήν οπότε αποτόμως εκόπη το νήμα της ζωής της, κάποτε πέριξ του 1500 π.Χ.”.

Την 1η Οκτωβρίου του 1974, ο Σπυρίδων Μαρινάτος πέθανε σε δυστύχημα στη λεγόμενη «Τριγωνική Πλατεία», στον χώρο των ανασκαφών του προϊστορικού οικισμού του Ακρωτηρίου.

Ο Σπύρος Μαρινάτος κηδεύθηκε αρχικά, όπως επιθυμούσε, στον χώρο του Συγκροτήματος Δ, στον προϊστορικό οικισμό του Ακρωτηρίου της Σαντορίνης και έμεινε εκεί μέχρι το 2005. Στη συνέχεια, όμως, μεταφέρθηκε πλησίον του φυλακίου

στη νότια (κεντρική) είσοδο του αρχαιολογικού χώρου, αλλά αναμένεται στο μέλλον να μεταφερθεί σε μνημείο που θα χτιστεί προς τιμή του σε άλλη κοντινή θέση.

Η χήρα του Μαρινάτου, Αιμιλία, απεβίωσε στις 17 Δεκεμβρίου 1997, είκοσι τρία χρόνια μετά το θάνατο του αρχαιολόγου

Ανασκαφική δραστηριότητα
Το 1927 αποκάλυψε είσοδο προϊστορικού σπηλαίου κοντά στο χωριό Ελένες Αμαρίου του Νομού Ρεθύμνου, το οποίο έγινε γνωστό ως τρύπα του Μαργελέ. Το βάθος του είναι ανεξερεύνητο ακόμα.
Το 1932, οι ανασκαφές του Σπύρου Μαρινάτου στην Αμνισό της Κρήτης έφεραν στο φως μινωική έπαυλη της Μεσομινωικής ΙΙΙ περιόδου με θαυμάσιες τοιχογραφίες. Κατά την διάρκεια των ανασκαφών βρήκε ηφαιστειακό υλικό σε μινωικά στρώματα, πράγμα που τον οδήγησε στην άποψη ότι ο Μινωικός πολιτισμός πρέπει να καταστράφηκε από την ηφαιστειακή έκρηξη της Θήρας. Την θεωρία αυτή την δημοσίευσε το 1939. Αυτό τον οδήγησε το 1967 στην μεγάλη ανακάλυψη του προϊστορικού οικισμού στο Ακρωτήρι της Σαντορίνης, αν και τελικά, με βάση τις πρόσφατες χρονολογήσεις της Μινωικής έκρηξης, η θεωρία του περί της εκρήξεως αποδείχτηκε εσφαλμένη.
Το 1934 έφερε στο φως μεγάλο οίκημα του τέλους της Μεσομινωικής περιόδου στην περιοχή του Αποδούλου, στον Νομό Ρεθύμνου.
Το 1934, κοντά στο χωριό Μονοπολάτα της Κεφαλλονιάς, ανακάλυψε Μυκηναικό Νεκροταφείο (1300 – 1100 π.Χ.) με πλήθος πήλινων και χάλκινων αντικειμένων καθώς και μια σαρκοφάγο.
Το 1963 έκανε ανασκαφές στο νησάκι που βρίσκεται μέσα στην υπόγεια λίμνη της Μελισσάνης στην Κεφαλλονιά, όπου ανακάλυψε ιερό αφιερωμένο στον θεό Πάνα καθώς και κεραμική του 3ου και 4ου αιώνα π.Χ., όπως ειδώλιο του Πάνα, λυχνάρια και πλάκες με ανάγλυφη γυναικεία μορφή και με πομπή νυμφών.
Κατά την περίοδο 1967-1974 πραγματοποιεί ανασκαφές στο Ακρωτήρι της Σαντορίνης, όπου ήρθε στο φως μια ολόκληρη πόλη της Υστεροκυκλαδικής Ι περιόδου, θαμένη κάτω από τα ηφαιστειακά υλικά. Ο Σπύρος Μαρινάτος υποστήριξε ότι η Σαντορίνη ήταν η χαμένη Ατλαντίδα που αναφέρει ο Πλάτων.
Η τυχαία εύρεση το 1969 ενός τάφου στη θέση Τσέπι Μαραθώνος οδήγησε τον Σπύρο Μαρινάτο στην αποκάλυψη μεγάλου μέρους προϊστορικού νεκροταφείου και στην ανασκαφή κατά την περίοδο 1970-1973 27 τάφων.
Άλλες περιοχές στις οποίες ο Σπύρος Μαρινάτος είχε ανασκαφική δραστηριότητα ήταν:

Οι αρχαιολογικοί χώροι της Αμφιγενείας και της Περιστεριάς στη Μεσσηνία. Ευρήματα από τις ανασκαφές στεγάζονται στο αρχαιολογικό μουσείο Χώρας.

Τα ερείπια της Κράνης και οι τάφοι της Λειβαθώς στην Κεφαλλονιά.
Οι Αρχάνες της Κρήτης (μικρή ανασκαφική δραστηριότητα)